

Europejski Trybunał Praw Człowieka zbada stosowanie Pegasus w Polsce

Dziś Europejski Trybunał Praw Człowieka opublikował informację o przedstawieniu polskim władzom spraw dziewięciu osób, które złożyły skargi dotyczące stosowania oprogramowania Pegasus przez polskie służby.

Skarżący: Jacek Karnowski, Dorota Brejza, Krzysztof Brejza Ryszard Brejza, Hanna Zdanowska Zygmunt Frankiewicz, Małgorzata Kidawa- Błońska, Barbara Nowacka, Rafał Trzaskowski.

Skarżący są osobami publicznymi, członkami i członkiniami Koalicji Obywatelskiej lub współpracują z tą partią. Były zaangażowane w kampanię wyborczą przed wyborami europejskimi i krajowymi w 2019 roku i w tym zakresie ściśle współpracowały ze sobą. Krzysztof Brejza pełnił funkcję szefa sztabu wyborczego Koalicji Obywatelskiej. Jacek Karnowski, Ryszard Brejza, Hanna Zdanowska, Zygmunt Frankiewicz i Rafał Trzaskowski pełnili w czasie zdarzeń, których dotyczy skarga funkcje prezydentów Sopotu, Inowrocławia, Łodzi, Gliwic i Warszawy. Małżonka skarżącego Krzysztofa Brejzy, adwokatka, Dorota Brejza reprezentowała swojego męża w sporach z członkami lub zwolennikami partii rządzącej w tamtym czasie. Natomiast Małgorzata Kidawa-Błońska oraz Barbara Nowacka były członkiniami sztabu Koalicji Obywatelskiej.

Trybunał w opisie sprawy wskazuje, że:

1. W 2019 roku pojawiły się doniesienia o działaniach inwigilacyjnych w Polsce z wykorzystaniem oprogramowania Pegasus, które nasiliły się w 2021 roku.
2. W lipcu 2021 roku, zaczęto publikować raporty ujawniające, że Pegasus był prawdopodobnie wykorzystywany przez rządy na całym świecie, a celem działań byli dziennikarze, prawnicy, sędziowie, aktywiści, politycy i urzędnicy służby cywilnej.
3. W grudniu 2021 roku Instytut Citizen Lab Uniwersytetu w Toronto powiadomił, że Pegasus był używany w Polsce przeciwko osobom publicznym krytycznym wobec panującego rządu, w tym przeciwko skarżącemu Krzysztofowi Brejzie. Stwierdzono, że telefon skarżącego został zhakowany za pomocą tego oprogramowania przy wielu okazjach między kwietniem a październikiem 2019 roku, kiedy prowadził kampanię wyborczą Koalicji Obywatelskiej. W styczniu 2022 roku Security Lab, oddział Amnesty International, potwierdził ustalenia swojego kanadyjskiego odpowiednika.
4. W marcu 2023 roku dziennikarze Gazety Wyborczej, ujawnili, że skarżący Jacek Karnowski był również inwigilowany przy użyciu oprogramowania Pegasus podczas kampanii wyborczej.
5. Pegasus i inne programy o podobnym charakterze były stosowane przez kraje członkowskie Rady Europy przeciwko ich własnym obywatelom. Komisja Śledcza Parlamentu Europejskiego (komisja PEGA) w raporcie z dnia 8 maja 2023 roku

- wskazała (w zakresie Polski), że Pegasus był wykorzystywany jako część systemu monitorowania opozycji i krytyków rządu w celu utrzymania większości u władzy.
6. Komisja śledcza powołana przez Senat RP w raporcie sporządzonym w czerwcu 2023 roku, stwierdziła, że rząd nielegalnie nabył i wykorzystywał oprogramowanie Pegasus przeciwko działaczom opozycji, twierdząc, że te operacje inwigilacyjne miały negatywny wpływ na wybory krajowe w 2019 roku.
 7. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w rezolucji z dnia 11 października 2023 roku (rezolucja 2513(2023)), wskazało, że "polskie wybory parlamentarne w 2019 roku nie były uczciwe, ponieważ Pegasus był użyty przeciw opozycji politycznej podczas kampanii wyborczej".

Zarzuty naruszenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka wskazane przez Skarżących

Skarżący zarzucają m.in. naruszenie art. 8 i art. 13 Konwencji, wskazując, **że zostali lub istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że mogli zostać poddani nieuprawnionej i bezprawnej inwigilacji za pomocą oprogramowania Pegasus i nie mieli do dyspozycji żadnych środków, za pomocą których mogliby złożyć skargę na przedmiotową inwigilację.** Ponadto, na podstawie art. 18 Konwencji w związku z art. 8, Skarżący zarzucili, że rzekoma tajna inwigilacja nie była motywowana uzasadnionym interesem, ale miała na celu wpłynięcie na wynik wyborów przeciwko opozycji wobec rządu sprawującego władzę w tym czasie.

Skarżący zarzucają również, że w związku z korzystaniem z oprogramowania Pegasus przeciwko oponentom politycznym podczas kampanii wyborczej, **wybory parlamentarne w 2019 roku odbyły się w warunkach sprzecznych z prawem do wolnych wyborów wyrażonych art. 3 Protokołu nr 1 do Konwencji.**

Skarżący Krzysztof Brejza i skarżąca Dorota Brejza zarzucają również przechwycenie ich komunikacji, która była objęta **tajemnicą zawodową** (tajemnicą adwokacką).

Pytania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Na obecnym etapie, postępowanie przed Trybunałem ma charakter pisemny. Trybunał sformułował pytania, na które w pierwszej kolejności będą musiały odpowiedzieć polskie władze, a następnie pełnomocnicy Skarżących.

1. Czy Skarżący wyczerpali krajowe środki odwoławcze, zgodnie z wymogami art. 35 § 1 Konwencji?
2. Czy Skarżące wyczerpały krajowe środki odwoławcze, zgodnie z wymogami art. 35 § 1 Konwencji?
3. Czy Skarżący mogą twierdzić, że są ofiarami naruszenia ich prawa do poszanowania życia prywatnego i korespondencji w rozumieniu art. 8 Konwencji?
4. Jeśli tak, to czy zarzucana przez Skarżących ingerencja w ich prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji była "prawem" w rozumieniu

art. 8 § 2 Konwencji? Jeśli tak, to czy ingerencja ta była "konieczna w demokratycznym społeczeństwie" i "proporcjonalna" w rozumieniu art. 8 § 2 Konwencji?

5. Czy prawo Skarżących Krzysztofa Brejzy i Doroty Brejzy do poszanowania ich życia prywatnego i korespondencji zostało naruszone przez rzekome monitorowanie ich komunikacji objętej obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej w rozumieniu art. 8 § 1 Konwencji? Jeśli tak, to czy ingerencja była przewidziana przez prawo, "konieczna w demokratycznym społeczeństwie" i proporcjonalna w rozumieniu art. 8 § 2 Konwencji?
6. Czy Skarżący mieli do dyspozycji skuteczny środek odwoławczy w rozumieniu art. 13 Konwencji, za pomocą którego mogli podnieść zarzut naruszenia art. 8 Konwencji?
7. Czy zarzucana ingerencja w prawa Skarżących chronione na mocy art. 8 Konwencji w celu innym niż przewidziany w tym przepisie stanowiła naruszenie art. 18 Konwencji?
8. Czy w związku z domniemanym wykorzystaniem oprogramowania Pegasus przeciwko oponentom politycznym, w tym Skarżącym, podczas kampanii wyborczej w 2019 roku w Polsce, doszło do ingerencji w swobodę wyrażania opinii przez obywateli w kwestii wyboru władzy ustawodawczej w rozumieniu art. 3 Protokołu nr 1 do Konwencji?

Pełnomocnikami Skarżących w postępowaniu przed Trybunałem są adw. Sylwia Gregorczyk – Abram oraz adw. dr Katarzyna Wiśniewska.

Krzysztofa Brejzę reprezentują wspólnie z adw. Dorotą Brejzą.